Тұрар Рысқұлов

Тақырыбы:

ТУҒАН ӨЛКЕ ТҰҢҒАН ШЕЖІРЕ

Мақсаты:

- Аудан аумағындағы тарихи жерлердің аңыз әңгімелері мен тарихи деректерін жинай отырып, тарихи орындарға жүргізіліп жатқан археологиялық қазба жұмыстары туралы мен оның ерекшеліктері толық ақпаратты қамтитын кітап шығару, осы нысандардың картасын әзірлеу; Асыл мұраларымызды халықаралық деңгейде кең насихаттау.

Шығармашылық жобаның мазмұны:

I. Кіріспе

1.1 Туған өлке тұнған шежіре

1.2--------

II. Негізгі бөлім

2.1 Географиясы

2.2 Табиғаты

2.3 Т.Рысқұлов ауданындағы тарихи орындары

III. Қорытынды бөлім

3.1 Туған жер - тұғырың,

Туған ел – қыдырың.

Менің туған өлкем

Табиғаттың тамаша жазы қандай,
Айналама көк кілем жазылғандай.
Сымбатыңнан айналдым, туған өлкем,
Сылдырлаған бұлағы, суы балдай, -

деп бала жүрек жырлағандай, мен өз өлкемді жан жүрегіммен сүйемін. Туған өлкем деп соққан балалық балғын жүрегім мені туған өлкемнің тарихын білу үшін алдымен өзімнің туған жерімнің тарихын білуім керек деп ойлаймын. Бұл менің үлкен өмірге аяқ басқан алғашқы қадамым.

Тұрар Рысқұлов ауданы

Тұрар Рысқұлов ауданы — Жамбыл облысының оңтүстігінде орналасқан әкімшілік-аумақтық бөлініс. 1938 жылы Луговой ауданы болып құрылған. 1999 жылдан Т.Рысқұлов атауымен аталады. Жер аумағы 10,5 мың км². Аудан орталығы – Құлан ауылы.
Аудан аумағының басым бөлігі жазық, тек Оңтүстік ғана таулы. Мұнда Қырғыз Алатауының Ашамайлы, Қорғантас, Қарақыр, Көкқия, Көгершін, Шөңгір, Құттыжан, Ойранды, Шал, Қайыңды, Сөгеті, Мамай, Қарауылшоқы және Көкдөнен таулары орналасқан.
Тұрғындары 64 512 адам . Аудандағы халықтың басым көпшілігі қазақтар (92,13%).
43 елді мекен 15 ауылдық округтерге біріктірілген:

QULAN
QOS KELDINIZDER

Географиясы

- Аудан территориясының беті Қырғыз Алатауымен шектеседі,осы таулардан солтүстікке қарай ағатын 9 тау өзені бар.
- Көлдердің көбінің айна ауданы шағын, сондықтан тереңдігі де аз. Су көлемі, айна ауданы және көл тереңдігі түскен жауын-шашынның санына байланысты өзгеріп отырады, мал суаруға қолданылатын қазылған апандар бар.Тау бөктері қара, қызғылт қоңыр, қоңыр топырақты (тәлімі жердің 80%-ы осында), орталығында сұр, сортаңды сұр, солтүстігінде құмды, құмайтты топырақ қалыптасқан
- Климаты континенттік, қысы біршама жұмсақ, жазы ыстық, солтүстік қуаң. Ауаның қаңтар айындағы орташа температурасы – 6 – 8°С, шілдеде 22 – 26°С. Жауын-шашынның жылдық орташа мөлшері 250 – 350 мм, таулы бөлігінде 500 мм-ге дейін жетеді.

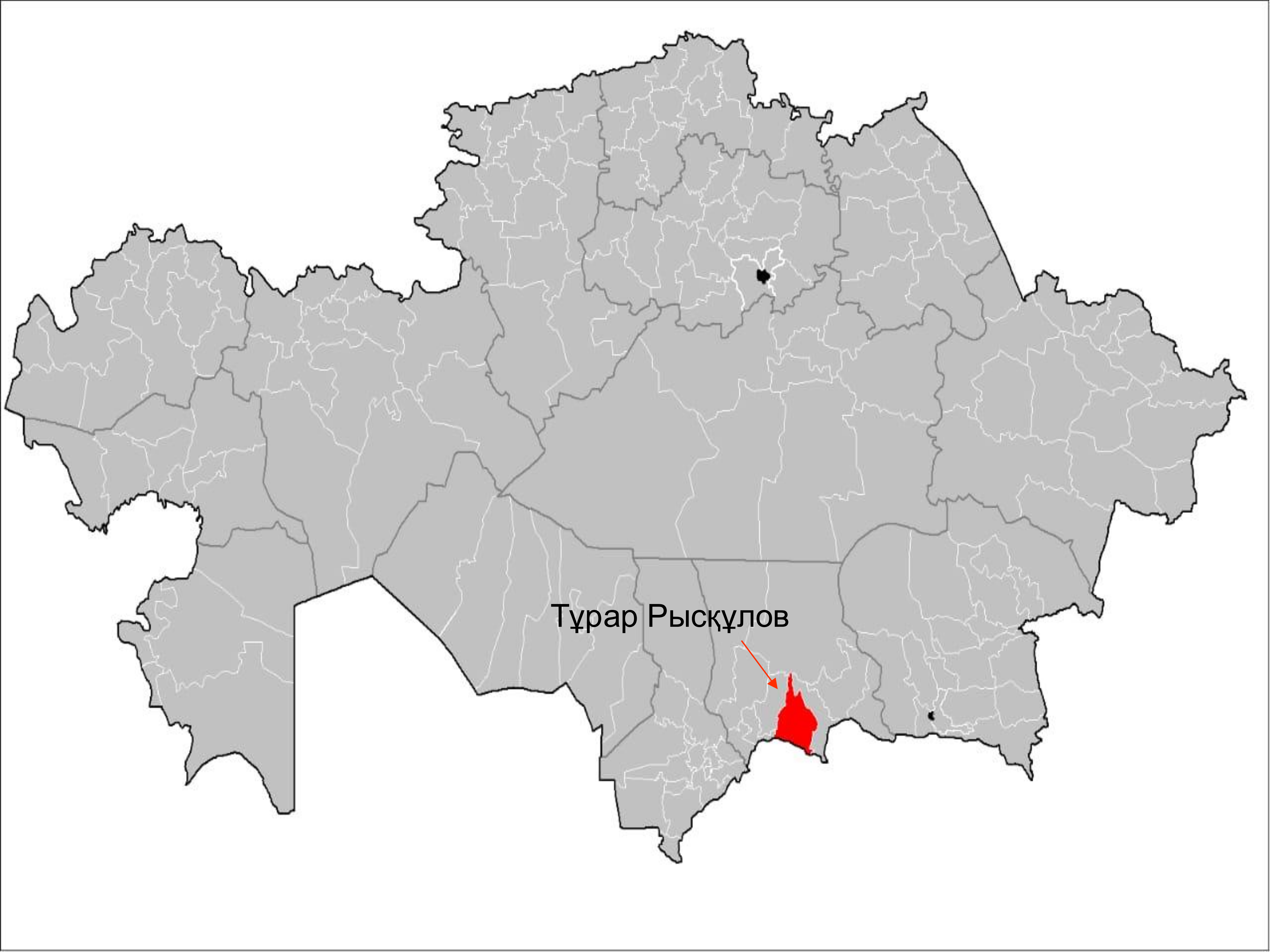
Тұрар Рысқұлов

Табиғаты

- Таулы аймақтарда, таулы қою-қызыл қоңыр және ашық қызыл-қоңыр топырақ түрлері түзіліп, бетегелі-қауалы, қалтықты, астықты-жусанды шөптермен топырақ беті 30-70% жамылғыны құрайды.
- Тау бөктерінде және тау етегіндегі тегістердегі сары топырақты жерлерде негізінен дала-жусаны жамылғысы өседі.Осы жерлерде өсімдіктердің ең көптараған тараған түрлері:жусан, киякөпенді, жалбыз, ебелек, қауа.Өсімдік жамылғысы 20-30% пайызды құрайды.
- Өсімдіктерінен тау шатқалдарында бұта аралас қайың, терек, жеміс ағаштары, тау бөктерінде сұлыбас, қылқан боз, бетеге, Қорағаты өзенінің солтүстік жағалауынан бастап жусан түрлері басым, күйреуік, баялыш, жыңғыл, сексеуіл, ши, т.б. шөлге төзімді өсімдіктер өседі. Аңдардан қасқыр, түлкі, қоян, таутеке, арқар, ақбөкен мекендейді.

Халқы

- **Тұрғындары 64 512 адам . Аудандағы халықтың басым көпшілігі қазақтар (92,13%), одан басқа орыстар (4,13%), т.б. басқа ұлт өкілдері (3,75%) тұрады. Халықтың орташа тығыздығы 1 км²-ге шаққанда 6,6 адамнан келеді, басым көпшілігі (87 – 89%-ы) ауданның оңтүстігінде қоныстанған. Мұнда 1 км²-ге 18 адамнан келеді.**

Тұрар Рысқұлов ауданындағы тарихи орындар

VI – XIII ғғ. Құлан қаласы

VI – XIII ғғ. Құлан қаласы

VIII-XII ғғ.Өрнак қаласы

VIII-XII ғғ.Өрнек қаласы

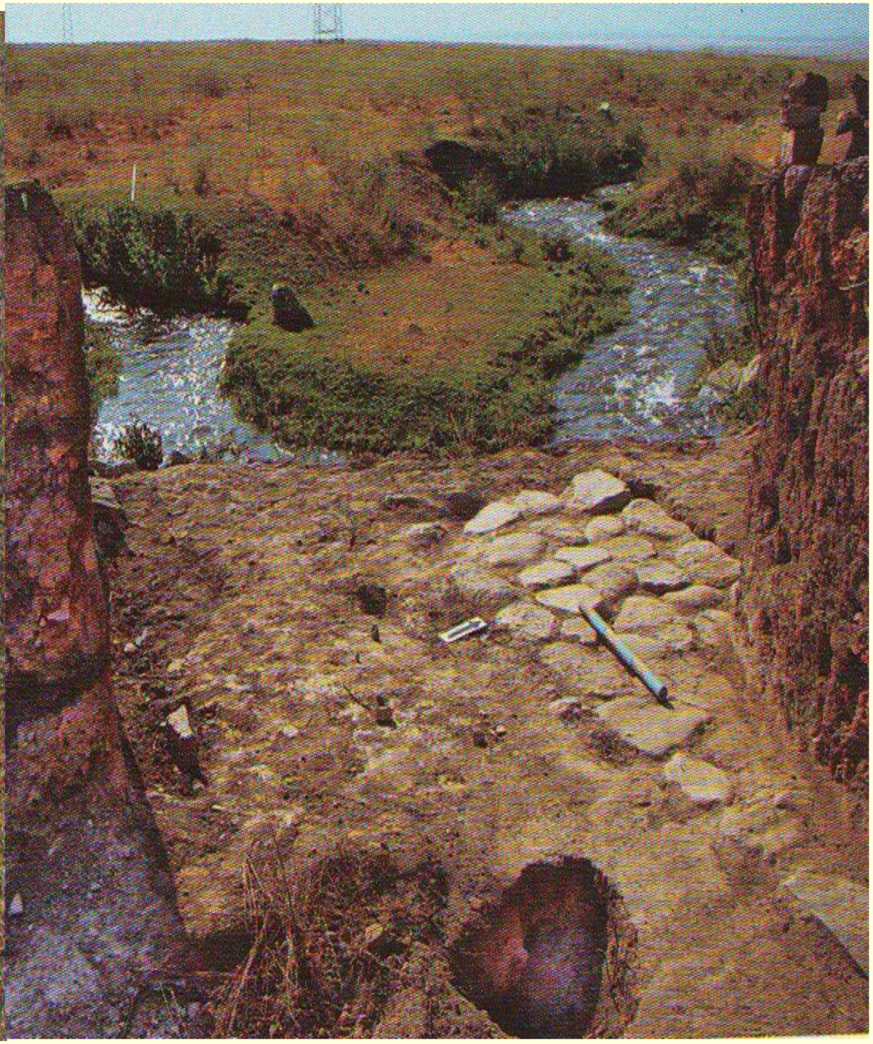

Әулие топағаш

Дулат баба кесенесі

Шал тауы

Хан Сарайы (II – VI ғ.ғ.)

Мәдениеті

Құлан өңірінен өнер қайраткерлері көптеп шыққан. Солардың ішінде **Бақытжан Әлпейісов** — кино, театр және дубляж актері. Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Жалғас Қонысбайұлы Толғанбай — кино және театр актері. Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері.

Азамат Сатыбалды - танымал кино және театр актері. тележүргізуші. Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Қазақстан жастар одағы сыйлығының иегері. Мұхтар Әуезов атындағы Қазақ мемлекеттік академиялық драма театрының актері.

Досымжан Қарпықұлы Таңатаров — қазақстандық эстрада әншісі. Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері. Қазақстан Республикасы Президенті оркесторының жетекші әншісі. Дарын мемлекеттік жастар сыйлығының иегеріытжан Әлпейісов — кино, театр және дубляж .

Мэлс Өзбеков атындағы
Мәдениет үйі

Қорытынды

Туған жер - тұғырың,

Туған ел - қыдырың.

Туған өлке – деген туған тіл,салт- дәстүр, еліңнің тарихы,байлығы,мектебің,үйің,бәрі бәрі сонда. Ал бұларсыз өмір сүру мүмкін емес.Туған жер жайлы жыр да,қара сөзбен жазылған шығармалар да әрбір халықтың әдебиетінен кездеседі.Біздің қазақ халқы да туған өлке қадірін жас ұрпақ бойына, санасына бала кезінен - ақ сіңіруге ұмтылатындығын туған жер, өлке жайлы мақал - мәтелдерінен, өлеңдерінен көреміз.Бұлардың бәрінен шығатын қорытынды әркімге туған өлкесі,туған елі қымбат екендігі деп ойлаймын.

НАЗАРЛАРЫҢЫЗҒА РАХМЕТ